

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Lucie Bzenecké

Bavit se jako „tenkrát“: Co bychom měli vědět o komunismu, ale bojíme se zeptat

Katedra obecné antropologie
FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 18. 10. 2010

Na obecné rovině si Lucie Bzenecká ve své diplomové práci klade otázku po zdrojích identity v časech systémových změn. Toto tázání patří k pilířům studií post-socialismu, kde byla stejná otázka tematizována v řadě oblastí, od změn v hodnotových orientacích a přepisování schémat soukromého a veřejného, až po zkoumání nových artikulací sounáležitosti. Lucie Bzenecká se ovšem překvapivě o tuto literaturu téměř vůbec neopírá a mylně se domnívá, že „studium post-totalitních režimů stále postrádá kvalitativně zaměřené výzkumné práce“ (s. 37). Na konkrétnější rovině se pak její práce zabývá otázkou nostalgie jako činitele v orientaci aktérů při střetu individuální a kolektivní paměti. Pozoruhodné je, že stejné hledání podstupuje autorka sama a svou diplomovou práci nám o tom nabízí dokument, ve kterém postupně zpřesňování tázání, jeho stále přibližování perspektivě aktéra, zpětně odhaluje některé ideologické předpoklady původních postojů autorky.

Hlavní náplní práce je ovšem příběh rekreatantů zájezdu v retrostylu. Pozoruhodné kulisy chátrajících ikon ROH rekreací, které jsou komodifikovány právě pro tuto svou vlastnost, spolu s příběhem o možnosti „zakoupit rodičům jejich šťastnou minulost“, která komodifikaci doprovází, představují naprosto originální scénérii pro zkoumání výše zmíněných otázek. Pozorování autorky a rozhovory, jež během výzkumu realizovala, nám tuto scénérii přibližuje neobvykle živě, přesvědčivě a s nepřehlédnutelným zaujetím pro popis. Škála empirických poznatků se opírá i o nemálo sekundárních zdrojů. Text vykazuje i řadu nedostatků. Po technické stránce jsou v něm nápadné časté publicismy a nejasné rozlišení citací od autorkou zdůrazněných pojmů nebo tvrzení. Odkazy na komonsensuální termíny, ve své podstatě sporné a tudíž velmi příhodné pro analýzu dominantních reprezentací, autorka často uvádí do závorek v domnění, že se tím vyhne nutnosti je objasnit a analyzovat. Vůbec by se dalo říct, že zejména v analytičtější zaměřených kapitolách pracuje s jazykem velmi nereflktovaně. Některá spojení jako „vzorec spotřeby většinové české společnosti“ (s. 23) svědčí o přejímání nebo podléhání ekonomizujícím diskurzům. K samotnému způsobu citování je třeba uvést, že se autorka často uchyluje k uvádění pouze vrocení titulů a tak není často možné některé, z mého hlediska, překvapivé odkazy, ověřit, např. když charakterizuje totalitní moc s odkazem na J. Scotta a M. Foucaulta, kteří se jí prokazatelně nevěnovali.

Z metodologického hlediska nelze práci nic vytknout. Jestliže na počátku výzkumu existovala jistá obava, jak zahrnout do etnografické části to, co by reprezentovalo dominantní pohled na studovaný typ rekreace (většinou více než přehlíživý, téměř výhradně chápaný politicky), sám terén tento problém v průběhu výzkumu vyřešil, když Lucie Bzenecká mohla pozorovat specifickou událost veřejného promítání dokumentu o tomto typu rekreace s debatou s autory.

Výše naznačené nedostatky v analytických částech diplomové práce představují jeden z projevů kolísavé kvality textu. Jestliže v pasážích týkajících se post-socialistických reálií

anebo analýzy životního stylu za socialismu jsou patrné dozvuky „koloniálních“ kategorií („komunistický režim“ apod.), samotná 5. kapitola „Paměť a dějiny“ je velmi dobrou demonstrací sociální funkce pamatování, výbušnosti sémantiky historie a dokladem upadající kosmologie „vítězů“ ve střetu kolektivních pamětí po roce 1989.

Diplomovou práci Lucie Bzenecké navrhuji k úspěšné bohabou s hodnocením velmi dobře.

Yasar Abu Ghosh